

ОБРАЗ АНГЛІЇ У ПРОЗІ ДЖУЛІАНА БАРНСА

Новікова В.В., студентка групи ФАБ-1-15-4.0д, IV курсу, спеціальність «6.020303 Філологія (мова і література англійська)»

Науковий керівник: Ліхоманова Н.О., доцент кафедри світової літератури, кандидат філологічних наук.

У статті досліджується специфіка образу Англії у творах Джуліана Барнса, звертається увага на дослідження особливостей творчого методу вітчизняними та іноземними літературознавцями. Формування національної ідентичності та політичне життя Британії ХХ століття; роль жінки та тема пам'яті; феномен симулякру. Аналіз проводиться на основі романів Барнса « Англія, Англія...», « Листи із Лондона», « По іншу сторону Ла-Манша».

Ключові слова: Джуліан Барнс, образ Англії, національна ідентичність, тема пам'яті, симулякр.

In the article we researched the particularity of the manner of England in the works of Julian Barnes, we paid the attention to the researches of particularities of postmodernist's artistic journey by native and foreign specialists in study of literature. The formation of national identity and political life of Britain in XX century; the role of women and the theme of memory; the phenomena of simulacrum. The analysis is made on the base of novels, such as : “ England, England...”, “ Letters from London”, “Cross Channel”.

Key words: Julian Barnes, the manner of England, national identity, the theme of memory, simulacrum.

Постмодернізм – це літературний напрям кінця ХХ ст., який прийшов на зміну модернізму. Якщо взяти до розгляду постмодерністський роман – то він містить в собі певні елементи філософських роздумів, які в свою чергу висувають на перший план інтуїцію, асоціації, метафоричність, інакомовлення та епізоди сповідального характеру.

Одною із яскравих та визначних ознак літератури Англії є гра з літературними і культурними традиціями. Яскравим прикладом такої інтерпретації традицій є твір Джуліана Барнса «Англія, Англія... » (1998). Головні персонажі роману створюють проект для подорожуючих, який з одного

боку був би чіткою, точною та «традиційною» реплікою стародавньої, звичної для всіх Англії, саме тої, яка існувала в уяві більшості туристів. Відповідно давній історії й усталеним традиціям, створюється копія, підробка Англії із її географічними межами, культурою та історією. І тепер ця копія змінює стереотипи про країну як туристів, так і самих жителів Англії, неначе спрощує головне уявлення, що не все так дивовижно і чудово як думають собі люди насправді, і всьому є своє логічне пояснення [1, 23-25].

У постмодерністській літературі Британії склалася багата традиція художнього інакомовлення. Саме такий літературний прийом використав Дж. Барнс в своєму романі «Англія, Англія...».

Інтерес до творчості Джуліана Барнса зростає, і тому є доцільним глибше розглянути його романи, звернувши увагу на художні особливості, притаманні творчості письменника-постмодерніста. Це зумовлює **актуальність** нашого дослідження.

Мета – дослідити специфіку відображення образу Англії та особливості творчості в романах Дж. Барнса, через які можна простежити національну ідентичність Британії ХХ століття, роль жінки в романі, роль пам'яті та феномен симулякру.

Дж. Барнс – автор, який не боїться експериментувати із темами та формами. У кожній своїй роботі він висвітлює теми, які є центральними для окремого читача і для цілого людства. У своїх творах від піднімає питання мистецтва, людської природи, правди. Творчий доробок Дж. Барнса включає 11 романів, дві збірки оповідань, три збірки есе та 4 детективи [2, с. 2-3].

Традиційний лінійний сюжет у творчості Дж. Барнса замінює більш абстрактна форма, а традиційні літературні елементи, які задовольняють читача, відсутні в більшості випадків. Автор намагається уникнути видимого поділу між реальністю і вигадкою. Він намагається згладити цю межу, щоб при прочитанні роману не можна було чітко відділити і окреслити уявну межу між ними.

Також існують певні твердження, що Дж. Барнс не належить до авторів-постмодерністів, бо він майже не підходить під ці характеристики. Проте те, сам Барнс знає про це і зізнався на одній із конференцій Британської Ради в Італії, що він ніколи не читав теорії літератури. Адже він вважає, що теорія ніяким чином не пов'язана із написанням. Теорія і залишається теорією, а художній твір іде від «життя»:

«... And someone from the audience was asking the question and I said, _well actually, you know, I haven't read any literary theory, ' and everyone laughed – because they knew this was the British sense of humour – but then I said, —no, actually I really haven't, you see, and they suddenly began to realize that I was serious and a terrible chill fell over the audience because many of them had worked in universities and devoted several years of their lives to theory and liked to fit my novels into some constructed grid... To answer your question straightforwardly: in my case there is no continuing dialogue between writing fiction and literary theory. I'm deliberately unaware of literary theory. Novels come out of life, not out of theories about life or literature, it seems to me . . .» [3, ст.52].

Над творчістю автора працювали багато закордонних літературознавців і критиків, серед яких (М. Moseley 1997, М. Pateman 2002, F. Holmes 2008, J. Wagner 2009). Ці дисертації та наукові роботи присвячені романам Джуліана Барнса та їх художнім особливостям. Працювали над його творчістю і російські літературознавці (Муратова Я. Ю. 1997, Колодинська О.В. 2004, Гребенчук Я. С. 2008, Радченко Д. А. 2008) [4,с.127].

Провідними темами Дж. Барнса є тема національної ідентичності та тема пам'яті. Національна ідентичність складається із двох основних компонентів, а саме культура та національність. Не менш важливим фактором є саме розуміння та ідентифікація цих основних компонентів представниками нації.

Герої романів Джуліана Барнса зазвичай об'єднують ці компоненти воєдино, так як це було зроблено у романі « Англія, Англія...». Герої роману об'єднали культуру та націю для того, щоб створити неперевершений парк розваг. Процес створення парку розваг рівняється до процесу створення нації, проте і парк, і нація є лише копіями. Створюється історична національна пам'ять, яка наповнена як правдоподібними розповідями так і просто міфами. Тема пам'яті не менш важлива. В інтерпретації Барнса є три типи пам'яті: колективна, особиста та пам'ять культури [5, с.51-56].

Феномен симулякру також присутній в творчості Барнса. Існує багато визначень, але В.В.Бичков визначив, що «*симулякр – це муляж, видимість, імітація образу, символ, знак, за яким немає жодної матеріальної дійсності...*» [6, с.73.]. У романі «Англія. Англія...» побудова нової Англії і, в свою чергу, здобуття своєї власної історії показує історичний симулякр. Тобто автор закликає читача побачити, що історія знаходиться під ударом фальшивих і неправдивих образів, які згодом стають історичними фактами. У романі Дж. Барнс жорстко критикує всі ці факти та символи, як наприклад образ Робін Гуда: «*Miss Cochrane has raised, very pertinently, the question of whether and why the “Men” were all men. We know that one of them – Maid Marian – was clearly a certified woman...Further, the name of the very leader, Robin, is sexually ambiguous, an ambiguity endorsed by the British pantomime tradition, where the outlaw is played by a young female person. The name “Hood,” for that matter, denotes a garment which is ambisexual. So one might, if one wished to be provocative and somewhat anti-Jeffish, venture a repositioning of the Hood myth within the true corpus of female outlawry*»[7,с.15]. Ця цитата з роману ставить під сумнів, той факт, що Робін Гуд, славнозвісний англійський герой, який забирає у багатих, і віддає бідним був чоловіком, бо є велика ймовірність, що то була жінка. Немає жодного підтвердження історичного, не було і очевидців тих років, які передавали цю історію з вуст у вуста, і навіть ім'я не дає приналежності, чоловік то чи жінка, є всього лиш легенда, в яку, сама людина обирає, вірити чи ні. А герої роману намагаються відтворити на своєму острові, цю історію про Робін

Гуда, використовуючи одяг, імена та їхні подвиги. Тобто створити копію того, чого насправді це існує, адже історичних реальних підтверджень не знайдено.

Також Дж. Барнс не залишає без уваги жінку. Він же сконцентрований на темі положення жінки в суспільстві, її формування як особистості, її відносини в сім'ї та поза її межами, відносини між чоловіком і жінкою, тобто хто вона, особистість, тінь чи на пів тінь чоловіка. Наприклад, з ранніх років Марта вже встановлювала себе як особистість і завжди доводила свою думку, а коли бачила, що з нею хтось не погоджується, вона нічого більше не говорила у відповідь, бо рахувала те, що скаже опонент, як заспокійливу фразу для програвшого суперечку: *«The common history of their two countries, or at least the contentious part, lay centuries back; but even so, when Cristina had said, in a moment of friendly teasing, 'Francis Drake was a pirate,' she had said No he wasn't, because she knew he was an English hero and a Sir and an Admiral and therefore a Gentleman. When Cristina, more seriously this time, repeated, 'He was a pirate,' Martha knew that this was the comforting if necessary fiction of the defeated.»* [7, с.1]. Тобто Дж. Барнс характеризує Марту як свідому, обізнану і розумну особистість з юнацьких літ. Протягом усього роману Барнс розкриває роль жінки в суспільстві та в житті.

Отже, ми бачимо, що Джуліан Барнс підіймає у своїх романах серйозні теми, а найголовніше, як на мою думку, це його жорстка критика образу Британії, її історії, політичного життя та суспільства.

Список використаних джерел:

1. История и миф как часть модели национальной идентичности / Н. В. Коноплюк – К.: Балтійський гуманітарний журнал №4 (13), 2015- ст. 23-25.
2. Julian Barnes and the Postmodern of Truth / Abigail G. Dalton - К.: Wellesley College, 2008- ст. 1-8.
3. “Do you consider yourself a postmodern author?”: Interviews with Contemporary English Writers / Rudolf Freiburg, Jan Schnitker – К.: LIT Verlag Münster, 1999 - ст. 52.

4. Творчество Джулиана Барнса в литературоведческо- критическом осмыслении: проблемы и перспективы / Пилипей Н. А.- К.; Филологические науки. Том 2.(68), 2016, ст. 123-128.

5. Роль памяти в формировании национальной идентичности в романе Дж. Барнса « Англия, Англия...» / Горбунова О.В.- К.; Известия Саратовского Университета Т.10. Сер. Филология. Журналистика, вып.1, 2010- ст.51-56.

6. Пространство симулякра в романе Джулиана Барнса « Англия, Англия...» / Коноплюк Н.В.- К.; Балтийский гуманитарный журнал Т.5 №4(17), 2016- ст. 72-75.

7. “ England, England...” / Julian Barnes, 1998- [Электронный ресурс]- режим доступа- https://bookfrom.net/julian-barnes/42254-england_england.html